

This e-book was digitized from an original copy by the West African Research Association for the African Language Materials Archive (ALMA) project. Original funding for this project was provided by [UNESCO](#) and the [Council of American Overseas Research Centers \(CAORC\)](#) in cooperation with the [West African Research Association](#) and [Columbia University](#).

Please see the following web sites for more information about the ALMA project, contributing authors, and more titles in the series.

- Digital Library for International Research catalog: <http://catalog.crl.edu/search~S16>
- African Language Materials Archive (ALMA): <http://www.dlir.org/e-books.html>
- African language materials including interviews in video and PDF versions, documentary video, translation work, and bibliographies can be viewed at <http://alma.matrix.msu.edu>.

Calan - Mali

le Club des Amis des Langues Nationales du Mali

**NSIIIRIW !
NSANAW !
NTENT&NW !**

SOMED

Calan - Mali
le Club des Amis
des Langues Nationales du Mali

NSIIRIW !
NSANAW !
NTENTENW !

SOMED

© SOMED

*Illustrations Amadou Guissé élève au Lycée
Saisie Montage T.M.D*

SOMED

Ce livre est produit par le Club des
Amis des Langues Nationales du
Mali KALAN - MALI, dans le cadre
de son projet Animation Culturelle
du Terroir

Gafe kɔnɔkow

Foli
Jebila
Ntentenw
Nsirinw.

1. Npogotiginin kokɔrɔbola
2. Sonsannin, surukuba ani Tonkun bonbonsima
3. Surukuba ni jegew
4. Surukuba ye kungo nagami
5. Warabilen, waraba ani kungosogow
6. Cekɔrɔba n'a denw
7. Kungosogow ni sonsannin kelsla kolɔnsenko la
8. Donso Makan
9. Mun y'a to jegew kera kɔnɔw ye ?
10. Masake ka denmusoko
11. Morike
12. Sinamusojugu

Nsanaw
Kuma gelenninw.

Foliw

«Kalan - Mali» ka foli ni waleñumandɔn bε tɔnden kelen-kelen bεε yε u ka cεsirtl̩la.

Badaa-badaa waleñumandɔn, dugawu ani tanuni bε an ba **Kajatu Togola** ye. Ala ka lahaba sɔnsumaya a ye.

Foli kerenkerennen bε ka taa an kanubaaw n'an dεmεbaaw ma i n'a fɔ :

- Yusufu Jalo n'a jεnɔgɔnw, Abudulayi Bari Tɔn nεmɔgɔba don.
- Seyidu Tarawele ni Mamayi Ture, «Kalan-Mali» denfaw don ka bɔ Lafiyabugu Bamako
- D.N.A.F.L.A nεmɔgɔba n'a baarakela bεε.
- Dugumakalan minisiriso
- Bεnbakan dunge tɔndenw.

Ala k'an to nɔgon ye.

Nebila

«Kalan-Mali» ye tɔn ye min sigira senkan san 1991 Baginda. A sigikun ye ka Mali kanw yiriwa; ka bɔnɔgɔla teliya; ka dɔnni forobaya; ka kunfinya dugan. A sigikunba dɔ fana ye ka ni kura don kɔrɔlen na, seko ni dɔnko; ka danbe sinsin; ka ladamu sabati.

Nin ntentenw, nsiirinw, nsanaw ni kuma gɛlenninw sɔrɔla Baginda nɔgɔndansenfɛ. Usebenna Bakari Sidibe fɛ ka bɔ koyini, ani Fatumata Jabate ni Umu Kase, ka bɔ Bagindakan na.

«Kalan-Mali» lanini ye ka Mali nsiirin, ntalen, nsana, n'u nɔgɔnna bɛe sɛben, walasa u kana tunun; k'u bila lakɔlidenw ni balikukalandenw bolo kan.

Ntenten, walima ntalen ye kuma gansan mulukulen ye, denmisənw bɛ min kɔrɔnini k'a dɔn. A bɛ u bila miiri la, ka ninini kɛ, k'u hakili dayɛlɛ, u lamini fənw n'a kow kan.

Fōlo, sanni nsiirinda tun ka damine, ntentenda de tun bē ke fōlo. O b'a to ni denmisēnw bē nsiirinw faamuya ka ne.

Nsiirin ye maana labennen ye denmisēnw ye, min b'u lajənajə, k'u kalan, k'u ladamu. A kuntaala man jan kosebə.

Nsiirin caman bē boli kungokōnōsogow kan. O la, u bē maaninfinya sawura ta. Dōw bē boli mōgōw kan ani jinew.

Fōlo nsiirin tun tē fō fo sufə, k'a sababu ke a bē baara tijə tilefə, maakōrōw ka jate la. Baro, dōnkili, dōnw, yeləko, nogomaya, kegunya, ni nalomaya, juguya ni numanya ... nin bēe bē sōrō nsiirinw kōnō.

Nsana ye kuma kolo girin ye, a kōrō ka dun.

Fōlo, nsana tun bē fō funankew ni balikuw ye, maakōrōw fə, k'u laadi, ka dusu don u kōnō, k'u bila sira. Mōgō min bē kuma ni nsanaw ye, o ka kuma man ca, nka a bē don mōgō la, a bē faamu kosebə. Bonya bē o tigilamōgō kan sigida la, k'a sababu ke a ka dōnniya ye.

Kuma gelenmannin ye kuma labennen ye min fôli ka gelen. A bë hakilisigi fô, ani nен lamagacogo juman. Kuma gelenning bë fô ka denmisénw kalan nен lamagacogo juman na da kono, n'o te koro jenama t'u la.

«Kalan-Mali» bë baara min na, a ni dëmë ka kan. An bë wele bila bëe ma : Goferenama, Konyerseyew, Demedonjekuluw (ONG), Foroba Seriusidaw, Naniyanumantigi bëe, u k'an dëmë u seko damajira la.

Gafe min file ninye, Baginda njogondan ntentenw, nsiirinw, nsanaw, an'a kuma gelenning de bë a kono. Bëe ka kan k'a san, k'a kalan, ce ni muso, denmisén ni maakoro, k'a da a' nafa kan.

A' ni ce a' ni baraji.

Mahamadu Konta
«Kalan-Mali» Nëmogô Bamako

Ntəntənw

- 1) - Ntaara n buranna na, ntaar'u bëe jolensorou sen kelen kan :
dalakon.
- 2) - N'i ye nturi ye; i b'a fo ntari; n'i ye ntari ye; i b'a fo nturi :
Sunsungeren ni kɔ̃rigeren.
- 3) - N ye mɔ̃ ci, mɔ̃ y'a ta sara n na :
Bugurinje.
- 4) - N taara n buranna na, ntaar'u bëe kun semelen sorɔ̃ kɔ̃lɔ̃kɔ̃ la :
Kolonkalan.
- 5) - N ye n to cun, ka cunkan men :
Dununkan ni balakan.
- 6) - Kulusi jeninna k'a jala to :
Siraden.
- 7) - Forobafilen cira, kalabaga ma sorɔ̃ a la :
Dugukolo.
- 8) - Tukɔ̃ ba bije jan :
Nganden.
- 9) - Ntaara n buranna na, nburannakawye dëbënd a n ye, n ma kɔ̃ ni je
dɔ̃n a la : **Diwaga.**

- 10) - Don o don, nin dennin bë taa lahara ka segin :
Jurufilen.
- 11) - Sanfëfilelaw bë sanfëfile la :
Sano.
- 12) - Dugumafilelaw bë dugumafile la :
Keninge.
- 13) - Forobakcoori jëra bëbaga t'a la :
Kalo.
- 14) - Hun : **Bokasa.**
- 15) - Hun - Hun : **Musokorönin jolen a ninto ia.**
- 16 - Kotörökönin bugulen don a fan kan :
Tiganinkurun.
- 17) - Kolonju körö bulukubeleke :
Dennérénnin.
- 18) - N ye n ka bijë fili tutudo ka taa a ta wöldö :
Bara dannen.
- 19) - N donna ñanamaw cëla, u ma kuma, n donna suw cëla u kumana :
Furakëne ni furajalan.
- 20) - N ye n ka muru ci fara kan, a ma gólon; n y'a ci ji kan, a gólonna :
Sisejolo.
- 21) - Kami ko caan, a taara a kili da Manden :
Marifa.
- 22) - Tubabu binna ji la, a këra farafin ye :

Finfin.

23) - A bibi, a baba :

Sankolo ni dugukolo.

24) - Ce keme kurusijala kelen :

Furanan.

25) - Naloma sigilen ye so fa :

Lapan

26) - Kaana ku be ji la minogo b'a la :

Mogo te se k'i balimamuso furu.

27) - Kolon koro dugurudegeré :

Konomuso

28) - Fen kelen be taama dije seleke naani bee la :

Saya.

29) - Fen kelen be yen n'a konoma don a ka di bee ye,
n'a jiginna a man di mogo si ye : **Jigine.**

30) - Fen do bee yen, a be dumuni ke n'a ju ye,
k'a labo a da fe : **Marifa.**

31) - Fen do be yen a ka jan ni sebesun ye, nka a be
se ka kuru ka bila filen jukoro : **Jurukise.**

32) - Yan fo Manden n be papuguba don na :
Sené.

33) - Nin fini in ma di a feerebaga ye, a man di a
sanbaga ye, a man di a donbaga ye : **Kasange.**

34) - N ka konomuso sigilen jeliw be k'a mabalima :
Bo ni dimogo.

35) - N ye n ka saga faga, a joli ma bo; n y'a boso a
joli ma bo; n y'a dun, a joli bora : **Woro.**

36) - Kōlōnnin falen da tē a la :

Shefan.

37) - N taara an ka dugu la, dugudenw ye jeman ye
dugutigi ye bilenman ye : **Dakonona.**

38) - Nin ye cē dō ye, muso saba b'a bolo, n'a ye
kelen bila, tō fila tē mako ne:

Gakuluw.

NSiirin fōlo

Npogotiginin kokɔrɔbɔla

1. Nin kera npogotiginin dō ye.

A fōra ko mogo si kana taa kungo kōnō selidonya fe. Ale y'i tugu ka taa. A selen kungo kōnō, a y'a sɔrɔ, warabilenw bē tulonké la. U tun b'a la ka dɔnkilinin dō da : «Maa nkɔku nana, maa nkɔku nana, ne ye n sara n fa nɔgɔn na, ka n sara n ba nɔgɔn na, kuninkelelele ntetelele kunin fɔni-fɔni».

Npogotiginin seginna dugu kōnō, k'o nɛfɔ a ba ye. kabini a ye dɔnkili in da a ba ye dɔrɔn a yelemana ka ke warabilen ye, ka taa kungo kōnō.

O kɔ, dugu denminsenw bɛɛ ye dɔnkili in da nɔgɔn fe. Olu bɛɛ fana yelemana ka ke warabilenw ye, ka taa kungo kōnō. Dugumɔgɔw bɛɛ yelemana ka ke warabilenw ye dɔnkili in dali kosɔn fo musokɔrɔnin kelen. Ale ma sɔn ka a da.

Jula dɔwtɛmɛnsenna dugu in kōnō, u kabakoyara ka musokɔrɔba in kelen dɔrɔn sɔrɔ yen. U y'a nininka : «I ka dugumɔgɔ tɔw taara min ?»

Musokoroba ko, ko dennin do taara kungo kono selidonya fe. A ye warabilenw soro tulonke la u be donkilida la. Kabini dennin in seginna dugu kono ka segin donkili in kan a ba ye, a yelemana ka ke warabilen ye ka taa kungo kono. O ko, dugu mogow ye donkili in da, u bee yelemana ka ke warabilen ye ka taa kungo kono. Nka, ne ma son ka a da, o de y'a to ne ma yelema. Julaw seginna k'a nininka k'o dun ye mun donkili ye ko n'i y'o da k'i be yelema ka ke warabilen ye?

Musokoroba k'ale koni te donkili in da de ! Julak'a ka yelen fali kan ka donkili da, k'a tena yelema.

Julaw ko, ko fosi te ke musokoroba la, a tena yelema. Musokora ye donkili in da k'a to fali kan. A tilala doron, a yelemana ka ke warabilen ye. A y'i cun duguma ka taa kungo kono.

Kabini o kera julacekoroba ko jula tow ma : «Ni min ye donkili in da doron, o tigi be faga. An ka taa ka bo dugu in kono. Nin dugu in man ni.

N'a fora ko mogokana taa kungo kono selidonya fe, a koro file nin ye.

N'y'a ta yoro min, n'y'a bila yen.

NSiirin 2nan

Sonsannin, Surukuba ani Tonkun bonbosima

Nin kéra Sonsannin ni Surukuba ye. Olu tun bë teriya la. Tonkun dō tun bë kungo kono, bonbonsi b'o la. Nka, a kuma tefɔa kerefe. Sonsantun b'o kalama, nka, Surukuba tun t'o dɔn.

Ala y'a ke, don dō la, surukuba yaalato bora tonkun in kan, kungo kono. A kabakoyara : «Ee, tonkun yere ni bonbonsi». Surukuba y'o fɔ yɔrɔ min na, fən dō y'a ta k'a pəren a ko kan. Surukuba foora ka wuli, k'i nekili filaw bɔ u fara kono. A y'a faamu ka fɔko jaa, fən dɔw ye yekow ye fɔkow te. A wulila o yɔrɔ bëe, ka taa kala caman tige k'olu nun bɔ, k'u turu ka tonkun in lamini. A segintɔ ni sama bëenna. A ko a ma : «E Sama ! na yan, n bë fən dō jira i la. Suruku taara ni Sama ye tonkun in yɔrɔ la. U y'u gère tonkun in na. Sama ne da bonbonsi kan, a y'i kanto : «E tonkun yere ni bonbonsi, a dan de ye nin ye !» A tilala kuma la yɔrɔ min, ani fən dō k'a ta k'a pəren duguma si ma kɔrɔya ni si ye.

Nka, aw k'a dɔn ko Sama ma wuli bilen sabu, Sama binyɔrɔ bennna Suruku ka kala nun bølenw ma. O dɔw donna a kɔnɔ. Suruku ye Sama su fofɔ k'ɔ taa n'a ye kerefɛ. A y'a boso, k'a jeni ka sɔrɔ k'i f'a la tewu. Suruku tilalen, a ye sira minɛ. A taatɔ so, a ni waraba bennna. A ye min kε Sama la, a y'o nɔgɔn kε Waraba la. Surukuba falen, a ne coronnen, a da waalen, a y'i kanto a yere ma : «A ! Tonkunko in, n kɔnɔ na fa tile fila in na sanni maaw ka n kɔrɔdɔn. A ye so sira minɛ, a niw gасakilen n'u wөrelen b'a ne ka taa. Ala y'a kε, ani Sonsannin bennna. A bolila biribiri k'o kunben k'a be kuma yɔrɔ min, Sonsan kabara, ka kuma tige a da : «Suruku e dun kɔnɔbara b'i ne bi ka teme de !. A y'i kanto Sonsan ma : «don bee te sogoba dun don ye. nka na n be nin jira i la». Sonsan tugura Suruku ko.

Usera tonkun bonbonsima ma yɔrɔ min, Suruku y'i bolo sin a ma.

Sonsan ko : «Jumen ?»

Suruku ko : «Nin kε !»

Sonsan ko : «Tonkun in wa ?»

Suruku ko : «ɔwɔ, a bɔnfɛn in kɔni !»

Sonsan ko; ni Suruku b'a ne bèreberé fo a k'a fo, n'o te ale te bɔnfɛn in dɔn.

Surukuba y'a da don Sonsan tulo kɔrɔ ko :»A bonsi sa !» Kabini a y'o bo a da yɔrɔ min, fɛn do

y'a ta k'a pərən a kə kan. Biŋe dəw turu kojugu a la,
a dəwbəra a fandəfə. Surukuba ka tonkun bonbonsiko
banna nin cogo in na.

Jaa ! Ye ko bəe te fəkə ye.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

NSiirin 3nan

Surukuba ni Jegew

Nin kera Surukuba ye.

An b'a dɔn k'a fɔ ko Surukuba te ban yaala la.

A yere numanna, ale geresegé b'a sentegé kɔnɔ.

Ode y'a to, Surukuba yaala-yaalatɔ taara a sɔrɔ
kɔjì dɔ jalen don. Ji tun te jegé dɔw kɔrɔ bilen.
Surukuba bennna n'olu taatɔ ye kɔba la. A k'u be taa
min ? U k'a ma k'u be taa kɔba la.

A k'u kana taa sabu ale ben'u dun. Jegew ko k'a
k'i jo, u ka dɔnkili kelen d'a ye. U ko : «Senselenku,
i be taa min de, selenkusen

Senselenku n be taa kɔba la selenkusen

Senselenku kɔnin ji baana selenkusen

Senselenbugu, sensenbugu,

Selenbugusen

Kabini dɔnkili in dara Suruku ye dɔrɔn, a wulila ka
kene mine. Jegew fana ye kene mine k'u kun da kɔba

kan. Suruku segintɔ ye jegew ye yɔrɔ jan. U tun sera kɔba kankun kan ka ban.

Suruku y'u nininka ko : «Ee nteriw, aw ma bɔ aw nɔ na dɛ ?» U ko ayi, anw ma bɔ an nɔ na. A gɛretɔ jegew la u seginna dɔnkili in kan. Suruku nisɔndiyalen y'i girin tugun ka taa i jo yɔrɔ jan. Sanni a bɛ segin, jegew bɛe jiginna kɔba ji la fo nkɔnkɔnnin kelen.

Surukuba dusukasibaato y'ogafok'a b'o kunun. O taara balan a ngɔɔnɔ na. Suruku k'a b'a labɔ, a ma se. A tora firifiri la f'a sara.

Ni Ala ka baara tɛ, jege tɛ Suruku ka dunfɛn ye.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

Nsiirin 4nan

Surukuba ye kungo nagami

Nin kera Wulu, Ba ani Suruku ye.

Wulu, Ba ani Suruku taara jége miné nögón fe kó kono. U ye mɔnni daminé. A méná, ka mè, u kelen kelen ye jége kelen miné. U yelenna ka bɔ kó kono. Kabini u yelenna Suruku ko ka jége tila. Jége ninnu bée dun ka kan. U bée ye kelen kelen ta.

Suruku nan'i kanto k'a tilacogo ma ñe. U ye jégew bila duguma. Suruku y'a ta ta k'o bila Wulu kɔrɔ; ka Wulu ta ta k'o bila Ba kɔrɔ, ka sɔrɔ ka Ba ta ta.

Nka, a ko tugun, k'u tilacogo ma ñe. Wulu ko :»Suruku wala ! Siñé folɔ la, i k'a tilacogo ma ñe. Nin sen in na, i ko tugun k'a ma ñe ! O te ñe dɔ !»

Suruku ko : «A tilala a tilacogo la, ne ni n ka ceyadon, a ma tila a tilacogo la, ne ni n ka ceyadon».

Wulu girinna ka bali k'i nekiliw woloki a ko
Suruku ma : «Nin ye mun ye i kofe ?»
Suruku y'a yelema k'a kofile ka yorow laje.
Wulu y'a t'o la ka jége kelen ta ka tama fila don fiñe
na. Suruku b'a faamu tuma min, o y'a soro kene jan
donna a ni Wulu ce. A ye fiñe tige Wulu ko. A y'a gen
ka dese a la coo. A m'a soro, a seginna. Nka, yanni
Suruku be segin, Ba Wulila ka noçonogobusan fila
tige k'olu miné a bolo k'i sigi ka Suruku makono.
Suruku bëna surunya a la tuma min na, a donna
kobogo la k'a norogo kosebe, ka bo k'i jo, k'a kono.
Suruku nana, a filila Bakoroniñ ma. A m'a donyoro ye
a la. A y'a nininka : «E ye mun fen ye ?» Bakoroniñ
y'i kant'a ma : «Ne ye kapaperen de ye». Surukuba
k'a ma : N'e ye kaba ye, e k'i yegeru tan n ka ye». Ba
ye busanw köröta k'u ke Suruku ne kan tawu. Yeelen
tigera Suruku ne kan. Suruku y'i kanto : Aa ! Tijé na,
e ye kabaperen ye. I yegeru tun n k'a ye». Bakoroniñ
ye busan mené Suruku kun tugun fo k'a ne kelen ci.
A y'a bolo da a ne cilen in kan, ka Bakoroniñ file n'a
ne numan ye. Bogó tun yurula ka bo Ba fan kelen na.
Suruku y'i kanto : «Jaa Ba yere de don. I si banna, n
b'i dun bi». O yoro bee, a y'i fili ba kan, k'a miné. A
taara n'a ye tu do kono, a ye Waraba jiginnen kuranin
soroyen. Surukuy'i kanto Waraba ma : »Ny'a men k'i

jiginna, n nana Ba d'i ma, i k'o ke naji ye.

Waraba ko :»I ni ce ! Ba in siri juru la». Suruku ye Ba siri. Jaa Sonsan bɔr'o kalama. A yε dakala dɔ kari k'o bila a kun, ka na waraba fε yen : «kɔrɔ jara, n'y'i jigginninko mɛn, nnan'i denw naani, n'a ma k'i ma baasi ye. Waraba ko, o bε bɛn. A y'a den kelen ta k'o di sonsan ma. Suruku ko, ko ka tɔ kelen d'ale ma, ale fana k'o naani.

Waraba ye tɔ kelen di Suruku ma, k'a bε taa sennayaala la. A yɔrɔ janyalen Sonsan y'i kanto Suruku ma, ko bεe k'a ka waraden kan kari. Suruku ko ko Sonsan fɔlɔ ka a ta kan kari. Sonsan y'i komunu k'a ka dakala kelen karikan bɔ kawu. A sɔrɔla, k'i kanto suruku ma, k'o fana k'a ka waraden kan kari. Surukuy'a tintin a ta kan kan, k'a kari kawu. Uy'u sigi ka waraba kɔnɔ. Waraba nana yɔrɔ min, a den kelen kasikan bɔra. O tun ye Sonsan ta mankan ye. A ko Sonsan ka na n'a ye, a ka sin d'a ma. K'i b'a sɔrɔ kɔngɔ de b'o la. Sonsan ye den di Waraba ma. A ye sin di den ma fo k'a fa. Dɔɔnin temena, Waraba y'i kanto Suruku ma ko a fana ka na n'a ta ye, walasa o fana bε sin min. Suruku ma sɔn ka taa n'a ta ye. Waraba y'a wele cogo o cogo, suruku ma bɔ, a nɔ na. Waraba pεrenna Suruku kunna. A wulila ka na den salen di Waraba ma, ka kεnε minε. Waraba y'a

faamu tuma min, a ye Suruku nō minε. A ye Suruku gen, k'a gen, k'a gen. Sonsan fana y'u nōfegen. A taara a sōrō Waraba jolen bē dingε dō da la. Jaa, Suruku donna yen. Ujera ka dingε in sen. Sonsan ko Waraba ka dingεennin to ale ma. Sonsan y'i digi dingε in kōnō ni kōkōmugu ye. A taara suruku ja tigelenba sōrōyen k'a f'a ye ko ni min y'i ne dēlē dingε in kōnō, a ka kōgōmugu k'o ne kan. U tora dingεen na, ka Waraninkala caman tēmetō ye. Sonsan ko Waraba ma : dingεenmansinw tēmetō file nin ye». Waraba y'i kanbō Waraninkalanw ma, k'u ka na yan. U nana. Waraba kelen k'u welekun fō u ye, Waraninkalanw y'u disi da ca in na. U ye dingε sen, k'a sen, k'a sen. Sonsan k'u ma, u k'a to, ale ka don k'a laje. A donna ka taa Suruku sōrō yen k'a jininka k'a ye min d'a ma k'a cogo bē di ? Suruku ko ale y'o kunun. Sonsan k'o te baasi ye : «N bēna min d'i ma sisān, o y'a bēs de ye. N'i y'o dun, u bēna i sōrō yan. A ye kōgōmugu to di suruku ma ka bō dingε kōnō.

Sonsan bōlen y'i kanto halibi fo dingε ka sen. U y'a da don. U tora senni na, Waraninkalan dō y'i kanto k'u k'u jō ale k'i ne dēlē dingε in kōnō. Waraninkalan y'a kun dengu dingε in da la dōrōn, a girinna ka fo ka wuli k'i jō a sen naani kan ko : Un ! Bababababa ! Sonsan ko mun de kera ? A ko

Sonsan ma k'a ka ñe fiye fölo. Ko fən dō b'a ñe la. Sonsan k'a ma k'a ka se kɔrɔ jara ma, o min nen fere ka bon, o k'a saalo ka bɔ.

Jaa Suruku ye kɔgɔmugu timiman firi Waraninkalan ñe na. Sonsan kelen de b'o kalama.

Kɔrɔ jara y'i nenba in da Waraninkalan ñe kan, ka saaloli damine. A y'a saalo, k'a saalo, k'a saalo fo k'a dɔn k'a saalo la. Waraninkalan ko kɔrɔ jara ma k'a ka to ten. Waraba ye saaloli dabila, nka a tora k'a nen mugan a da kono. A ye Sonsan ñininka a daji sɔɔlɔtɔ, ko yali ninnu ñeji ka di cogo min yali u sogo fana bɛ ten wa ? Sonsan ko, «U ñeji ka di cogo min na, u sogo ka di n'o ye». O kuma ma tème Waraninkalaw tulo kan. U y'a faamu ko janfa jugu siritɔ de file nin ye olu la. U ye fiñe mine. Waraba ko Sonsan ma an k'u gen nin sogo dumanw kana taa ka n dan. Boli dabɔra dɛ, fo ka gɔngɔn duruntu. Sonsan y'i tola k'i kokuru ka na a fo Suruku ye k'a ka teliya k'a sigiyɔrɔ yelema yanni Waraba ka segin. A tilala ka taa bakɔrɔn foni ka bɔ juru la, kasɔrɔ ka Waraba ni Waraninkalan no mine. Akunnen Waraba la tuma min na, a y'i kanto Waraba ma k'u ka segin, ko Waraninkalan ninnu senna ka teli kojugu.

U seginna tuma min na, u y'a sɔrɔ Suruku ni Bakɔrɔn si te yen. Nin te mɔnɛ dan ye ! Waraba ni

Sonsan y'u kōdon nōgōn na. Bēe taara i ta fan. Si m'a
fō si ma k'an bēn.

Surukuba ye senna jira Wulu ni Bakōrōnnin na.
A ma sigi ni min ye, Waraba ni Waraninkalan sen
donna a la. Ni Sonsannin tun tē, Suruku tun tē a
nōgōn jōjugu fili ji la.

N y'a ta yōrō min n y'a bila yen.

NSiirin 5nan

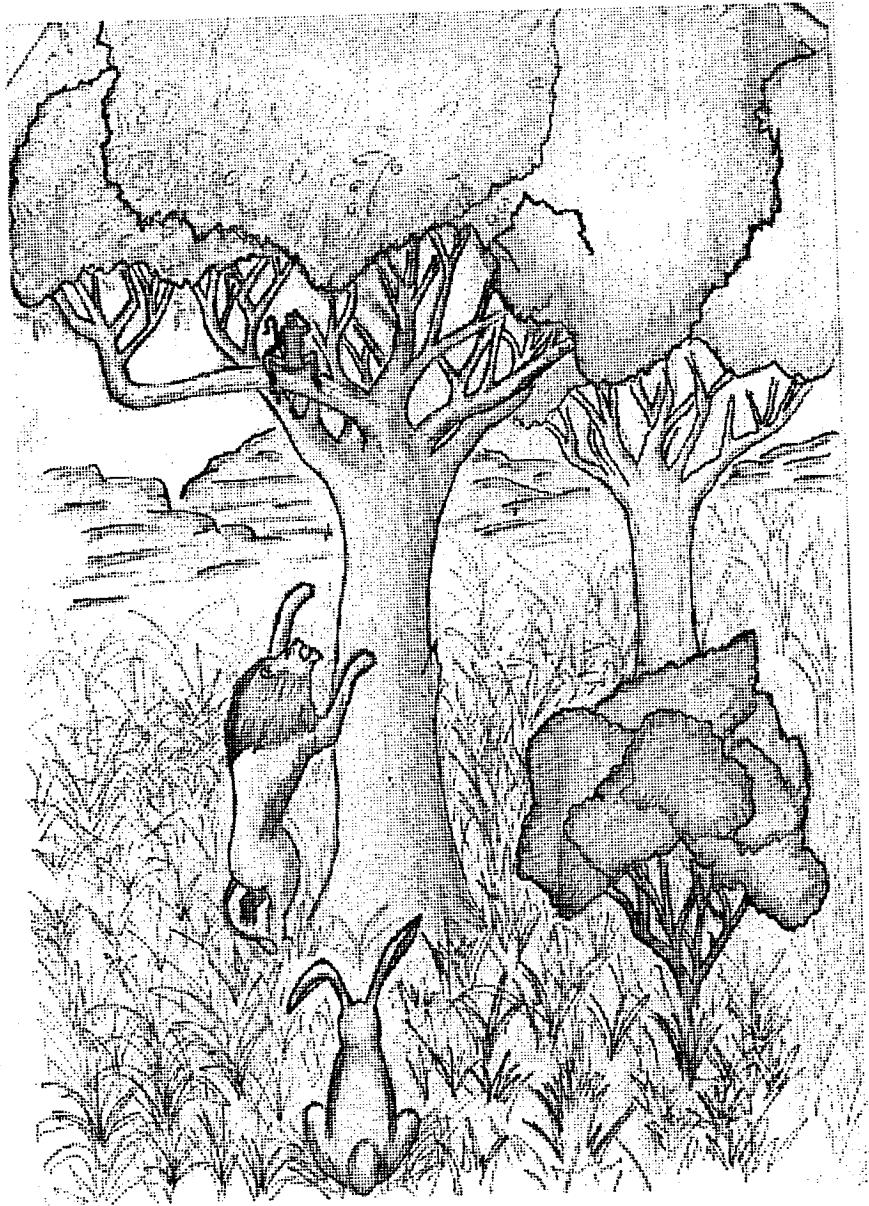
Warabilen, Waraba ani kungosogow

Nin kera Waraba, Warabilen ani kungosogow ye;

Don dō, Warabilen solila ka wuli ka taa maaw ka majɔforo la. A ye majɔ caman kari. Jaa o waati y'a sɔrɔ waraba fana tun solila ka taa filaw ka misidenw kan kari.

Ala y'a ke, Warabilen ni Waraba, u fila segintɔ nana jɔgɔn bɛn fugakenɛ dɔ kan; u y'u jɔ ka jɔgɔn file; Waraba girinna k'a jekiliw b'ufara kɔnɔk'ucoron Warabilen na k'a fɔ: «Ebɔtɔ min ? Tariima taa maaw ka majɔforo la nin sogomada joona in na de ?» Warabilen y'a ja sigi fɔlɔ, kasɔrɔ ka Waraba jaabi ni jininkali ye : «N'o don, e fana bɔra min ? Filaw ka misiden kan kariyɔrɔ kɔni te de ?»

Warabilen ye nin bɔ a da yɔrɔ min, a ye finɛ k'a yelenso ye sabu a tun jɛ bɛ Waraba funtenitɔ la.

Waraba fana y'a nōminé. A y'a gen, k'a gen, k'a gen. Warabilen tēmetō jiri dō jukorō, a y'i bolo labō, o nō fe, k'i gan ka yelen o balan. Waraba nan'i nunfiñé bō o jufe fuuwan. O waati y'a soro, Warabilen bē jiri in san legelege la. Waraba y'i sigi a jukorō ko Warabilen men o men, a na jigin k'ale soro yan.

Suruku de yaala-yaalatō taara bō ninnu fila kan.
«Ee ! A kera di ? Aw fila sira baro la yan wa ?

Waraba k'ola, namaaden min bē sanfe o nininka.
Warabilen nininkalen y'i kanto ko :
«Cencenlelence tilesun bora ne bora.
Cencencekelence tilesun bora Waraba bora.
Cencenkelence a ko ne ma maaw ka manonson.

Cencencekelence ne yere k'a ma filaw ka misiden kankari nson.

Cencencekelence, a ye ne gen.

Cencencekelence, ne bolila ka yelen jiriba in na.» Suruku ko «A ! Warabilen, i jo te nin na». A y'i kodon. Jaa jiriba in tun bē kungosogo camantēmesira la. Min mana se yoro in na ka Warabilen ni Waraba ye, n'o ye jaabi soro a ka nininkali la, o b'i kodon, ko Warabilen jo t'a la. A kera baara ye. Waati jan nana tēmē ka Warabilen ni Waraba fila to nin cogo in na.

Sonsan de tēmetō nan'u soro o cogo kelen in na.

A kelen ka jaabi soro a ka nininkali la, a ko Waraba ma : «Koro jara, jo te se ka d'i ma fewu nin ko in na». Sonsan b'o fo tuma min na, o y'a soro a tulofara fila wulilen don k'u jo, k'i laben boli kanma.

Waraba tulo don a ka jalaki la Sonsan bolo, a fora k'i jo. «Bee ye jo di ne ma yan. E farasaba de be jalaki bin ne kan ! I jo de !» A ka kuma to ma Sonsan soro yen. A y'a ke hen. Waraba fana ye kene mine a no fe. Sonsan sera tunin do ma yoro min, a y'i bugu yen. Waraba ni dafalen nana teme a kunna. A be taa cogo min, a be taa o cogo la. A kera dugu bila boli y'a bolo. O kono na, Warabilen jiginna ka so sira mine. Sonsan fana y'a yere nini. Ko bi te maa yaala don ye. A be fo ko tijenin kelennaj o nkalonkulu be se a la. O ye kuma koro ye, tijen koro te, bawo Sonsannin sera Waraba ni kungosogow la.

N y'a ta yoro min, n y'a bila yen.

NSiirin 6nan

Cekoroba n'a denw

Nin kera cekoroba dō n'a denw ye. Ala y'a ke k'u to sene la foro kono, cekoroba segenna. A ko a denw ma, k'a be taa bin na ka na. A taara kabini sogoma fo tilelafana dun tuma. A nalen, a denw y'a nininka ko : «Baa, e dun menna ! Mun de tun be yen ?»

Cekoroba ko :»Ne taara a soro numunke ba fila de be jirisunba kelen koro, u bee be negegosi la, u si tulo te si ka negegosikan na.

Denw kabara, ko : «Ee ! Baa, o jiri in ka bon sa de !».

O duguje, u nana foro la. A denkenin dō be yen, o ma teme daba ne saba kan, o fana ko : «Baa n be taa bin na ka na». O fana taara kabini sogoma fo tilelafana dun tuma. A nalen, a fa ko a ma : «E tun be munna yen, e ta to tun te boke ye bilen! Mun tun be yen ?»

Denke ko : «Baa, kabini ne taara, ka ne sigilen
to n bo kunna, kono do de tun b'a la ka teme, fo sisan
de, n'a banna teme na. hali sisan n'i taara, i b'a sorc
a ku ma tunu folo».

A fa ko, o ye mun kono suguya ye, o sigijiri na
sorc ?

Denke ko : «A tun be i ka kunun jiriba in de kan».

Fa ko o la : «Bataramogo ! I sera a focogo la».

N y'a ta yoro min n y'a bila yen.

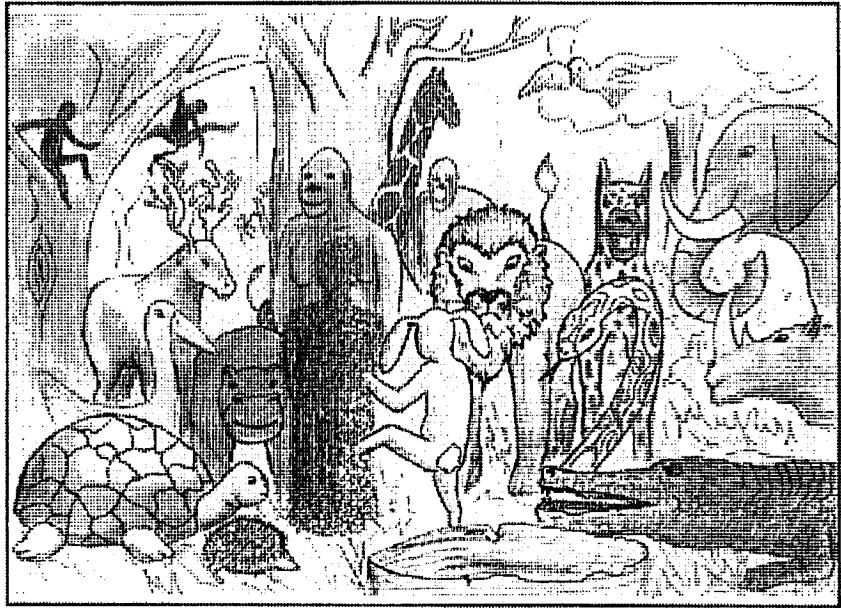
NSiirin 7nan

Kungosogow ni sonsannin kələla kələnsenko la

Nin kera kungosogow ye. Ja digira sogow la. Kow jara, ba gerengerenna. Su man di tile man di. U bee lajelen benna a kan u ka kələn sen k'u ka minnogo furake. Baara daminena. Koro jara tun be kene kan, koro Suruku, Waraninkalan, Sama, Njugunin, Koorokaara, Daje, San-o-san-gere-bo... Sogo si ma to ko, ni Sonsannin te. Sonsannin ko a te kələn sen, wa a be ji min para, fo k'a minbali nebo a fe.

Kələn sennen, don o don sogow be na nəgən fe, k'u min kelen-kelen, ka taa. Nka u si tuntəson k'u min koro Jara ne. Ale mana tila tuma min na, sogoba təw be gərə, fo ka taa se u bee la fitinin ma, sentannin.

Don do la, sogow nana a kələsi, ko fən do be na u ne, k'a min, ka ji duruntu, ka bo ni negene ke a la ka taa. U ma se k'a don fən suguya kelen min don.

K'a fō ko sogo bē kungo kōnō, min bē farinya ka n'a min kōrō Jara nē, o y'u kōnōnafili. N̄ininkali kera ko jōn de bē na i min tōw nē, ka jī duuru kasōrō ka taa ? Mōgō ma kuma. O kelen minke, u ko wōlōnin ka yēlēn jiri sanfē, ka kōlōnda kōlōsi. Wōlōtē jirilafen ye. Su mana ko dōrōn Wōlōnin bē jigin ka t'i bugu furatu kōrō. Dugu mana je sogow bē na a sōrō jiri sanfē. U bē na a sōrō ji duruntulen don tuguni, nka Wōlōnin b'a fō k'ale ma fēn ye. Dōw ko i b'a sōrō jinēw, wōkulōw, walima iriwanēw de nō bē kē baara jugu in ye.

O kelen min kē, u ye sikōlō susu, k'o dilan ka kē npogotiginin cērumannin ye, k'o jō kōlōnda la, ka jurufilen don o bolo.

Sōgōmada joona fē Sonsannin nana fēlēkē-fēlēkē, k'i kanto npogotiginin in ma : «Jurufilen di n ma n ka ji bō, ka n min». Npogotiginin ma kuma. A ko : «N'i m'a di yan fo n k'a janamini i nē kan».

A y'a fō cogo min na, a y'a kē ten. A kinibolo nōrōla npogotiginin in na. A tilala k'a numabolo, a senw n'a kunkolo gosi npogotiginin in kun, o bēs nōrōla.

Sogow nana, u ye Sonsannin bō mana na, k'a n̄ininka, u ko : «Dōgō Sonsan e tē jeninkanimi bō, wa i t'i bērēmako kē. An b'a fē k'i fili Sama sen kōrō a k'i

foroki, walima k'i fili ngominji la, i nena ta». Sonsannin ko a y'a ke Ala n'a kira kanma a kana n fili ngominji la. A ye n fili Sama sen koro, o ye yoronin kelen saya ye. Sogow ko payi ! An be i fili ngominji de la, o de ka jugu i ma. U ya fili ngominji la. Sonsanni y'u fa neni k'u ba neni. A y'i pan k'i puruti k'a fo : «Ne fa mona ngominji la, ne ba mona ngominji la, kuma te ne yere ma».

N y'a ta yoro min n y'a bila yen.

NSIIRIN 8NAN

Donso Makan

Nin kera donsoke do ye.

Makan tun ye donsoba ye. A tøgo tun ye so ni kungo bëe labø. A tun be donsoya ke n'a ka wuluw ye. N'a tun y'i kansi fan min, a tun be o sogo bëe miné.

Kungokonçosogow kamanaganna. U ye njogon dalaje, ko n'u ma Makanko in laje, sogolakaw bëna silatunu. U ko, nkunanin, Makanko in laje an ye kolonin na, ni fura b'a la, ik'a foanye, n'ote a ma ben de ! Nkunanin ye kolonin yereke. A ko : «Ne ye feere kelen dørøn de ye Makanko in na. Sogo min ce ka ni n'an bëe ye, fo k'i yere yelema ka ke muso ye, ka furu Makan ma». O foli n'a keli, si ma köroya si ye.

Dajë y'i yelema ka ke muso ceñiyë ka taa Makan fasola. A selen keneba kan, a ye cemisew sorøgala kan. Bëe girinna, bëe b'a fe ka muso in furu. Nka a k'u ma : «Ne ma na aw si koson; ne nana Makan de

koson, wa ne be furu Makan dɔrɔn de ma. A temena ka taa Makan ka so. Aselen yen, Makan nisondiyara. Muso in k'a ma : «Makan, ne y'i tɔgo de mən, n nana, nb'a fe i ka nfuru». Makany'a bisimila. Makan bakɔrɔ ye muso in kɔlɔsi; don dɔ, a ye Makan wele k'a fɔ a ye : «N den, nin muso in te mögoninfin ye, kana a furu». Makan y'a jaabi : «N ma, n te se ka ke muso in ma fitiriwale ye. A y'i ban dugu ce bəe la fo ne, ne te se k'a bila o cogo la ten». Ba k'a ma : «N den n y'i ka kuma mən. N befen kelen f'i ye, a don ko : «Sheba te fenjugu yereke a denw kɔrɔ».

Furu sirila Makan ni muso in ce. U donnen so kɔnɔ, muso in ko Makan ma : «Makan, ne ka ko ka gelən dε ! Ne be balo ni wulusogo dɔrɔn de ye». Makan yεlεla o la k'a fɔ «E ! Ne nin ka wuluw bəe te e ta ye wa ! O ka nogɔn».

Don o don u be wulu kelen faga. Nka, dumuni mana ke ka ban, bakɔrɔ b'i dən ka kolow bəe tɔmɔ k'u dogo.

Wulu bəe dunna fo kelen. Muso in y'i kanto Makan ma : «Makan ne ma d'a la ni e be ne fe»; Makan k'a ma cogo di ? A ko : «Kabini ne nana e ka so fo bi, e ma deli k'i ka gundo kelen fɔn ye, ne be se k'u tanga cogo di ? I ma deli ka n jininka n boyɔrɔ la, janko i na mliri ka taa bo n somogɔw ye». O fɔlen

Makan y'i sigi k'a ka gundo bëe fō muso in ye.

A ba y'a wele tuguni k'a fō a ye ko : N den Makan ! mögo ni muso bëe baro ke, nka i b'i tō to, i t'i bëe fō. mögo te muso dōn ka ban, wa mögo kana da muso la».

Dajemuso kelen ka Makan ka gundo bëe dōn, a y'a to fōlōwulu laban ka faga k'o dun. O kofe a y'a nini Makan fë, k'a bëe taa bō so. A dalen b'a la k'a cë bëe taa a dënde. Gundow bëe dönnen, wuluw bëe salen, kungosogowna janfa siri Makan na, k'a faga, walima k'a nagasi, k'a ke u sago ye, k'a ka daga b'u da la.

Makan botola, Makan bakorönin y'a wele ka wulu kolo maralën ninnu d'a ma, k'u kecogo fō a ye.

U selən wulaba kōnō, sogow y'e Makan janfa. A kōnō ganna. A hakili jiginna wulukolow la. A fōra a ye cogo min na, a y'a ke ten. Wulukolow yelemana ka ke dosokorow ye, kungosogow jenseenna. Makan porokotora.

O don de, Makan y'a dōn ko mögököröba kuma ye fura ye. A y'a dōn fana ko mögo man kan k'l bëe fō muso ye; I n'a mana diya cogo o cogo I k'l tō to.

N ye nsilrin ta yoro min n y'a bla yen.

NSiirin 9nan

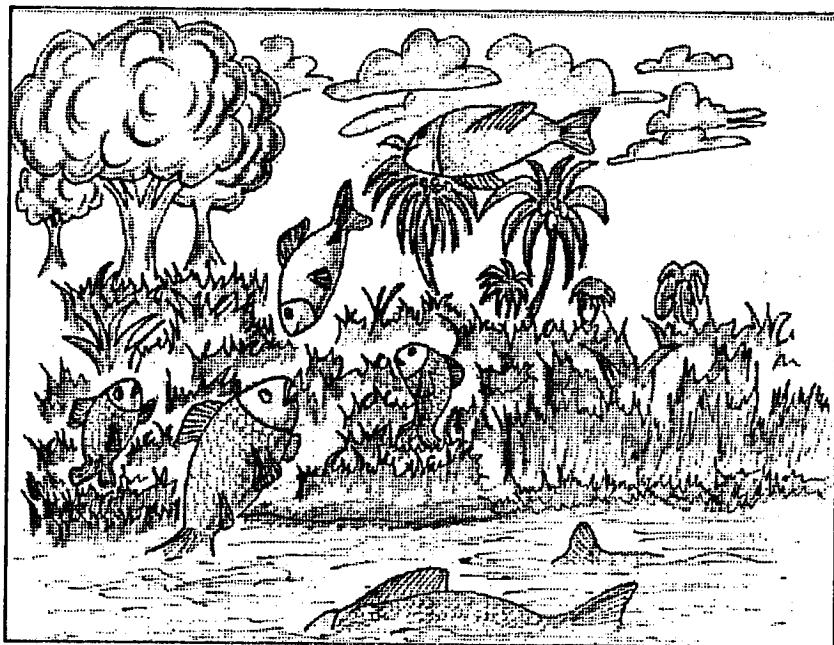
Mun y'a to jégew kera kōnɔw ye ?

Fōlo, foyi tun tē dugukolo kan fo jégew. Un'an ka sisān jégew tun tē kelen ye. N'in janw ni kunkolo belebele tun b'u la, nka utun bē balo ji la, i n'a fōsisan jégew.

Don dō la, jége dō nana dimi, ka dimi, k'a timinangoya; a ko : «Don o don ko kelen, an bē ji la tuma bēe, o negebora. Ne kōni b'a fē ka taama dugukolo sanfē dōcōnin».

Nōnikelanw de bē jége la senw tē a kōrō ka se ka taama; o ko dun bēna ke cogo di ?

Jége in y'i yōrō janya tōw la, ka taa i dogo kuluba dōjukōrō, k'i miiri; k'a hakili bēe da a kan ko sen b'ale kōrō k'a taama. A tora o miiri la, ka to o la, fo a nana se ka taama i n'a fō sentigiw. A ka nōnikelanw yélémana ka ke senw ye. A bē taa yōrō bēe la; a bē teme jiriw kōrō; a bē furabuluw kari.

A damine na, a taamacogo tun man ni, bawo a senw tun ma jija kosebe. Nka, a y'i banban fo sen ninnu kolo gelyara ka ke sen numan ye, fo a be boli ka taa fan bee a sago la.

O kelen min ke, jeges to bee ye ale ladege; u yelenne geren kan ka taama. Un'an ka sisani bamaw de tun bena bo nognon fe, nka u tun ka bon n'olu ye.

Dondola, k'uto yaala-yaala la tile korro, unisogo were benna, minnu ka bon ka teme u kan kosebe. O sogoba ninnu naniya tun ka jugu. Olu ko, k'olu ma ku dugukolo kan folo, kuma te jegew ka boji la ka na fara olu kan. U ko fo u ka jeges senmaw dun k'u ban pepewu.

O kelen min ke, jeges senmaw y'u da k'u miiri kaman de la, ka pan, walasa u be se ka kisi sogojugu ninnu tocoroma. Utaara u dogo kuluwo dola, ka to k'u senw gosi-gosi, i n'a fo kaman de b'u la. U tora o la, ka to o la, k'u miiri, k'a bila u hakili la ko kaman b'u la. Don do, sogoba ninnu yaala-yaalato nana bo u kan, k'u be u dun. O yoronin bee la, jeges senmanw panna k'u yere nini. U ni an ka sisani konow tun te

kelen ye, bawo si tun t'u la. Un i an ka sisan ntosow
de tun bojen don. Nka u tora pan-panni na fo u ye siw
falen ka jolow bo.

Jegew yelemana cogo min na ka ke konow ye, o
de file nin ye.

N ye nsiirin ta yoro min, n y'a bila yen.

NSIirin 10nan

Masake ka denmusoko

Nin kera masake dō ye.

Muso fila tun b'a fε. Denkeko de tun ye a haminako fōlo ye. A y'a muso fila lasigi k'a fō u ye ko ni min ye denmuso wolo, o be taa ka bō a ka du kōnō.

Ala y'a muso fila ninnu lajōra. Tin kelen ka galomuso minε, o bōra dugu kōnō ka taa tu kōnō. A jiginnen, den kera muso ye. A siranna genni nε. A kōnoganna. K'a to kōnōna fili la, jinemuso dō y'i kanto a ma : «I be se ka i den in to ne bolo yan ka taa so, ne b'a tōpoto i ye, i be to ka na sin di a ma. Nka hadamaden sennifilaw ye fitiriwalew ye. An jinew be sira fitiriwaleya nε». Muso y'a jaabi, ko a k'a dεmε, ko ni Ala sōnna a ma, a tēna ke a ma fitiriwale ye. O kelen, u benna fō la. Don o don muso in b'a fō a cε ye k'a be taa dōgō nini kungo kōnō, bawo o ye galomuso

baara ye, k'i d'en ka taa sindi a den ma. Tuma o tuma a be na a soro jinemuso in ye den in ko k'a je, ka fini numanw don a la, k'a fan bee masiri ni sanu bilen ye.

Don do, masake terike y'a nininka : «N terike, ne ko an ka muso in kono labanna cogo di ?» Masake ko o la, k'ale ma cogo si don a ka galomuso ka konomayako in na.

Terike ko a ma, o te baasi ye, ni Ala sonn'a ma, sini, an be taa nogn fe kungo kono, i na cogo don a ko la.

Dugu jelen, u ye muso surukutaama, ka taa a soro sindi la a denmusonin ma. A ye den in laje k'a soro a fan bee masirilen don ni sanu bilen ye. Unatara nafolo in na, k'u be den in ta ka taa n'a ye so. Galomuso nisondiyara, nka a hakili tora jinemuso ka kuma la. A ko a ce ma : «N'i y'a ye ne furu ma sa, ka ne gen ka bo i ka du kono, o sababuya bora jinemuso do de la. O de ye ne ni n den ladon kungo kolon kono yan, fo ka n'a se bi ma.

A' te se ka taa ni den ye so, fo an ka taa jinemuso in fo k'a walenumandon». U sera jinemuso ma k'a fo a ka baara la, k'a nini a fe a ka den d'u ma, u ka segin n'a ye so. Jinemuso sonna k'u labila here ni daden na.

Galomuso n'a den seginna ka na masake ka so.

U tora yen foyi m'u soro baasi la. Galomuso laban
kera baramuso ye.

N ye nsiirin ta yoro min n y'a bila yen.

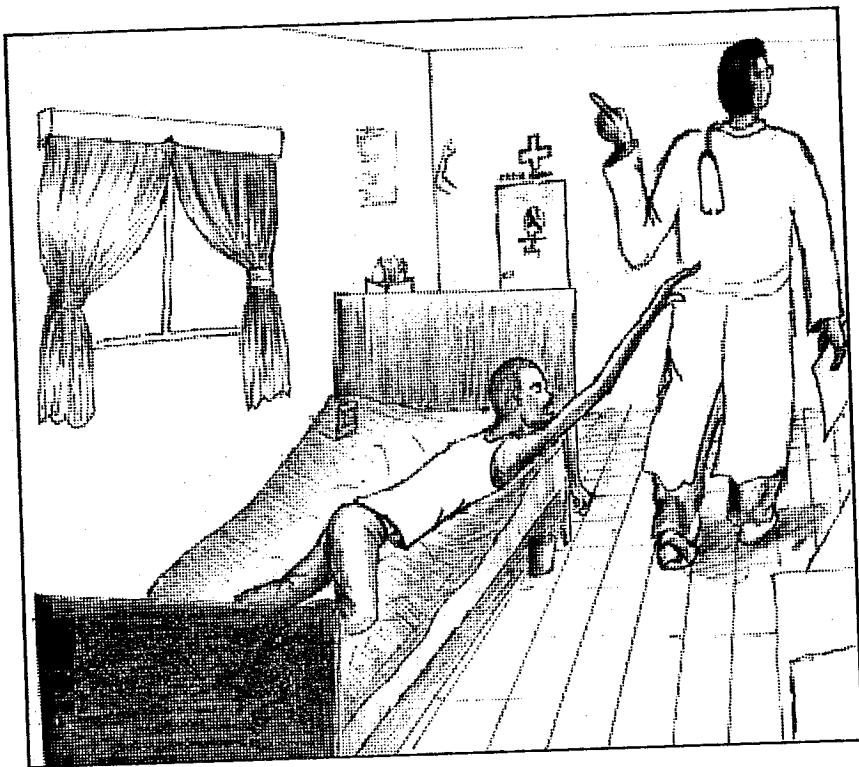
NSiirin 11nan

Morik 

Nin k ra morik  d  ye.

Morik  in banana. Morit  fara tegemagel ya la. Ay a
jnini k a ka bana in furak  ni nasiw ni jirifuraw ye, o si
ma mago ne. A nana d se, hali a te su ni tile d n ka
b  j g n na. Som g w jigi mins nyara, u y a ta ka
d g t r so s g re. U selen yen, d g t r y a mine k a
lada yaasa furak li na se ka ke a n ma.

Morik  ka bana fisayara fo a be kuma m g w fe.
A n matig ra k a y re s r o dakabana so k n , a be
tubabudalan magaman kan, kuran menenen don fan
be . Ay a miiri k a f  k ale somaj lemana, wa k a be

Alijene kono, bawo o ye alabatobaa juman bee taayoro ye. A ye dogotorow n'u ka fini jew ye temetem na, a kera a jena k'olu ye melekew ye. A y'a kere ni a kere file, ka banabaato dalen ye. O kera a jena aliene kono mogow dalen ye.

Morike ye a keref mogo kori, k'o nininka :»N ka ce, e fatura kabini tuma jumen ?» O dimina, bawo saya te fen ye, mogo be min kanu banabaato ye.

Morike jannen tora a ka «Li» magaman kan, a be to ka kurane haayaw kalan, a be wurudili ni dugawuw ke. A nimisi wasara, bawo ale bolo, a ka alabato minena.

Soonin a ye dogotoromuso do temeto ye. A y'i kanto o ma «Meleke, Alijene jiko be di sa !». Dogotoromuso ye ji Sumalen di a ma. A nisondiyara kosebe, a kera a jena koji in ye Alijene kojisenumanw do ye. O kofe, dogotoroke do fana nana. A y'o wele k'o nininka «Meleke ! I gere n na yan de. Ne ko yan musoko be cogo di ?» O yelela o ma son k'a jaabi, o taara.

Sunogo ye morike ta, a ye su bee ke sunogo la.

Dugu jelén a y'a faamu k'a be dijnë kono. O jigitigë fë,
a ye laharalakaw sogomada fo.

N ye nsiirin ta yoro min, n y'a bila yen.

NSiirin 12nan

Sinamusojugu

Nin kera muso dō ye.

A sinamuso sara ka denmusonin kelen to a kō.
Denmusonin in dira a ma a k'a lamo. Denmusonin in
togo ye ko Sira. Nka muso in tun ka jugu fo k'a
danmatemē. Nidumunitun mōna, a tun bē a sinamuso
den tēge ko tulu la, k'a yere denmuso tēge ko ni ji ye.
A b'a fō, ko ni min tēge jara, o bē gēre ka dumuni kē.

Don dō la, Sira taara a jigi ke Torosun dō ye.
Kōngō mana a mine, a bē taa torosun in kōrō, ka
dōnkilinin dō da. A b'a fō :

Majigin majigin o toro,
Majigin fantan ye toro,
Majigin bantan ye toro,
Dō tēge ko tulu la toro,
Dō tēge ko ji la toro,

Min mana ja min ne toro,
O na gere ka to dun toro.

N'o kera, toro b'a majigin, npogotiginin be yelen a ba
la, ka a denw kari k'a kono fa, ka segin ka taa so.

Don do la, musojugu denmuso ye bantannin
surukutaama, ka taa a soro toroden dunned na.

O dugusaje, a fana nana torosunba in koro. A ye
dokkilinin in da, toro m'a majigin. Ay'a da tuguni, toro
yelenna. A mana segin a kan, torosun bolow be yelen
ka taa a fe. A tora o la, fijeba do wulila, ka torosun bin
a kan. A sara.

Kabinio kera, Sinamusojugu ye juguya haramu.
A b'a denw ladon cogo min na, a be walidenw fana
ladon o cogo la.

N ye nsiirin ta yoro min n y'a bila yen.

Nsanaw

- 1 - Ni ntuban konna bufiyε nε, a b'a sigi gelen kannana.
- 2 - Takurun tasumama min bora ba kono, kɔlɔnji tε se ka o faga.
- 3 - Mɔgɔ kɔrɔtɔ o kɔrɔtɔ, wajibi, i b'i sigi kasɔrɔ k'i da.
- 4 - Nsirakɔrɔjirimisenw naanikan ye ko bonya tε fanga ye.
- 5 - Ni nkunturunin y'a fasira bila, jɔlenbolo b'a kono cɔgo.
- 6 - Surukuso mana ci cogo o cogo, a tε ke baw temesira ye.
- 7 - Ni mafinεya nege bε nebere la, a b'a yaala sisèkulu da la.
- 8 - Ni nere ma noni musokɔronin nεn jan tε dɔn.
- 9 - Ni susulikelaw y'u kamansiw dogo nɔgɔn na, nɔtε ε.
- 10 - Dogɔ banna, o man ni jirimɔgɔn in da.
- 11 - N'i ye danfen jugu dan, n'a ma falen i nεna a bε falen i den nεna.
- 12 - Su mako tε a doro bɔlen na.
- 13 - So tε san a senkan ma.
- 14 - Ngɔn kun ma di, warabilen k'a tɔnsi.

- 15 - Muru da diya o diya, a tε se k'a yεrε kala siyen.
- 16 - N'i y'a mεn ko foronto ka farin, a cōngōnna a bεrεma ji de la.
- 17 - Fεn bεe jōrō bε misikunkolo la fo sεgε-ye-n-ta.
- 18 - Na a ta, n'a m'i faga a b'i malo.
- 19 - N'i siranna jε jε, i tε se ka kunkolo boso.
- 20 - Faantan kōnōntōn, fεntigi kelen, i bε kε u tannan ye.
- 21 - Na-dumuni-kε mana kurun ta, totigi bε gala jo.
- 22 - N'i y'a mεn kooro ye muso furu, kana jininkali kε a y'a kooro jōgōn de furu.
- 23 - Jōgōmε jinina tε badennin ye.
- 24 - Dayōrō ka bon ni jōyōrō ye nka kεlε bε jōyōrō de nōfε.
- 25 - Mōgō ni kunatō diyakun ye, n'a ye bololanεgε tōmō a k'a d'i ma.
- 26 Yanni mōgō ka kale da kungokōnōsine jε na k'a cε ka jī, a da i ka bakōrōnin ta la, bawo don o don i b'o ye.

Kuma gëleñnin

- 1 - Nônc nôgo o nôgo, Bamako sugubalanuogou cuñçanuogou nôgoen te.
- 2 - Sanbarakolonnorosaran, e bë se ka zan ka san saba sanbara kôrë sigi dama saba nôrë sanganin saba kôno.
- 3 - Wôlô furabulu caya o caya, a jula furabulu nôgon furabulu dafalen te.
- 4 - Wôlôkolokôrëbosomusokôrônin, e y'i ka salon wôlôkôrë kolo kôrë boso murunin min na, a di yan, n ka n ka ninan wôlôkôrë kolo kôrëboso a murunin kelen na.
- 5 - Fasakunbatigezan, e n'i ka fasa kunbatigezanya bëë, e bë se ka misi kunba saba fasa kunba saba tige tile kunba saba kôno wa !
- 6 - Cejan jujan i t'i ka miselijan jujan singa n ma n ka ka n ba ka bôrejan jujan kala.
- 7 - Baa y'i pan ka so kaya tige, so y'i pan baa y'a kaya tige.
- 8 - Sëge kana bo ke n mokë ka fini dayôrô la, n mokë kana fini da sëge bokeyôrô la.
- 9 - Ba ye so bin so ko puru, so ye ba bin so ko puru.
- 10 - Kônôw pantôla, n ba y'a bolo don kelen boda la, kelen pantôla y'a boda don n ma bolo la.

Le Club des Amis des Langues nationales du Mali est né le 12 Mai 1991 à Baguineda.

Dès sa création, il s'est tracé un vaste programme d'alphabétisation et de collecte des différents genres de la riche tradition orale malienne.

C'est dans ce cadre qu'est né le projet «Animation Culturelle du Terroir», réalisé pour la première fois à Baguineda, culturellement situé dans le MEGUETAN. Les devinettes, contes, proverbes et calembours qui sont dans ce livre, sont écrits par les paysans et paysannes alphabétisés, lauréats des deux concours que comportait ledit projet.

Comme autrefois, la nuit, autour du feu, grand-père pose des devinettes, puis récite des contes. Il y a des contes dont les acteurs sont des animaux, tandis que d'autres évoquent des êtres humains ou des diables. Quant aux proverbes, ils sont très instructifs, autant que les calembours qui permettent à l'enfant de bien articuler les mots.

**Imprimé sur les Presses
de Graphique Industrie s.a.
1er trimestre 2000**